

สิ่งที่ต้องพิจารณาในเรื่องการถือศีลอด- ออกอีด ตามการเห็นเดือนต่างประเทศ

ถ้าจำไม่ผิด นักวิชาการมุสลิมจากภาคกลางท่านหนึ่ง คือท่านอ. ฟาริด เ็นดี เคยกล่าวไว้ในลักษณะว่า ...

**“การถือศีลอดและการออกอีด ต้องนำเอาหะดีษที่
เศาะหียะฮ์มาพูดกัน, มิใช่ นำเอาความเห็นหรือเหตุผลมาพูดกัน”**

คำกล่าวนี้ ถูกต้องตามหลักการร้อยเปอร์เซ็นต์ ...

ทั้งนี้ เพราะเรื่องการถือศีลอดและออกอีดมิใช่จะมีหะดีษเพียงบท เดียวคือ คือหะดีษ **صُومُوا لِرُؤْيَيْتِهِ** .. ทว่า จะมีหลักฐานสำคัญจากหะดีษที่ ถูกต้องกล่าวไว้ถึง 3 บทด้วยกันคือ ...

1. หะดีษ **صُومُوا لِرُؤْيَيْتِهِ** : “พวกท่านทั้งหลายจงถือศีลอดเมื่อ เห็นมัน (เดือนเสี้ยว)”

2. หะดีษเรื่อง ท่านอิบนุอับบาซซึ่งอยู่ที่นครมะดีนะฮ์ ปฏิเสธตาม การเห็นเดือนของท่านมูอาวิยะฮ์ที่เมืองฮาม(ดังการเสนอแนะของท่าน กุร็อยบ์) โดยอ้างว่าที่ไม่ตามเพราะปฏิบัติตามคำสั่งของท่านนบีซ ที่อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ...

หะดีษบทนี้ เป็นที่รู้จักกันในนาม หะดีษกุร็อยบ์ ...

3. หะดีษ **الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ** : “วันถือศีลอด คือวันที่พวก ท่าน(ส่วนใหญ่) ถือกัน”

นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานประกอบอื่นๆอีกหลายบท เช่นผู้เห็น เดือนเสี้ยวในสมัยท่านนบีซจะต้องมายืนยันการเห็นเดือนต่อท่านก่อน

เพื่อให้ประกาศถือศีลอดหรือออกฮัจญ์พร้อมกัน, และหะดีษของท่านอุมัร อิบน์อัลค็อฏฏอบ ร.ฎ.ที่โกรธต่อผู้เห็นเดือนแล้วออกฮัจญ์โดยไม่ผ่านการประกาศผู้นำ และขัดแย้งกับประชาชนส่วนใหญ่ที่ยังถือศีลอดอยู่ เป็นต้น ...

นักวิชาการหะดีษ “ที่แท้จริง” ที่โลกมุสลิมทั้งอดีตและปัจจุบันยอมรับ ได้นำเอาหลักฐานเหล่านั้นทั้งหมดมาพิจารณาร่วมและประยุกต์ใช้ทุกบทตามหลักวิชาการโดยไม่เลือกใช้เพียงบทหนึ่งบทใดหรือละทิ้งบทหนึ่งบทใด จนได้ผลลัพธ์ออกมาดังคำถาม-คำตอบและบทสรุปที่จะถึงต่อไป ...

เพราะฉะนั้น การที่บุคคลบางคน อ้างเอาหะดีษเพียงบทเดียวที่ว่า صَوْمُوا لِرُؤْيَيْتِهِ มาเป็นหลักฐานให้ถือศีลอดและออกฮัจญ์พร้อมกันทั่วโลก โดยอ้างว่าเป็นทัศนะของอุมมฺุฮฺหรือนักวิชาการส่วนใหญ่ทั้ง 3 มัซฮับ (ทั้งๆที่อุมมฺุฮฺเองก็ยังกำหนดเงื่อนไขในการรับหะดีษนี้มาปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องและไม่ขัดแย้งกับหะดีษอีก 2 บทข้างต้นดังจะได้กล่าวต่อไป) แล้วก็พยายามอ้าง “เหตุผล” อื่นๆเพื่อสนับสนุนและสร้างความชอบธรรมแก่แนวคิดตัวเอง เช่น ...

อ้างว่า .. ในสมัยท่านนบีฯไม่มีขอบเขตประเทศเช่นปัจจุบัน

อ้างว่า .. ดวงจันทร์ของโลกนี้มีเพียงดวงเดียว ...

อ้างว่า .. จุฬาราชมนตรีไม่ใช่ผู้นำมุสลิมในประเทศไทย ...

หรืออ้าง “ความเห็นล้วนๆ” ของตนเองโดยไม่มีหลักฐานใดๆเลย ว่า ถ้าเป็นยุคปัจจุบันนี้ ท่านอิบน์อับบาตต้องยอมรับการเห็นเดือนที่เมืองชามของท่านมูอาวิยะฮ์อย่างแน่นอน ...

หรือการอธิบายหะดีษถูกร้อยบ้ตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งขัดแย้งกับคำอธิบายของนักวิชาการหะดีษระดับโลกอย่างท่านมุสลิม, ท่านอัส-ศิรมีซี, ท่านอิบนุหะญูร, อัล-อัสเกาะลานี, ท่านอิหม่ามนะวะวี เป็นต้น ...

แสดงว่าพวกเขายังไม่เข้าใจวิธี “รวม” หะดีษตามหลักวิชาการ ดังที่นักวิชาการหะดีษที่แท้จริงได้วางกฎเกณฑ์เอาไว้ว่า ...

الْجَمْعُ مُقَدَّمٌ عَلَى التَّرْجِيحِ

“การรวมใช้(หลักฐานทั้งหมด) ต้องมาก่อนการเน้นน้ำหนัก (ให้กับหลักฐานบทใดบทหนึ่ง)” ...

ต่อไปนี้ คือคำถาม-คำตอบและบทสรุปของเรื่องนี้ ...

ถาม (1). การถือศีลอด-ออกอีดตามการเห็นเดือนต่างประเทศ เป็นสิ่งวาญิบหรือไม่? ...

ตอบ .. ไม่วาญิบถือศีลอดหรือออกอีดตามการเห็นเดือนต่างประเทศ แต่เป็นสิทธิของแต่ละเมืองจะดูเดือนของตนเอง.. ดังหลักฐานจากหะดีษถูกร้อยบ้และคำอธิบายหะดีษนี้ของท่านมุสลิม, ท่านอัส-ศิรมีซี, ท่านอิบนุหะญูร, และท่านอิหม่ามนะวะวี, เป็นต้น ...

ถาม (2). ถ้าไม่วาญิบให้ตามการเห็นเดือนจากต่างประเทศแล้ว จะ “อนุญาต” ให้ตามได้หรือไม่? ...

ตอบ .. ตามได้ .. ตามทัศนะญุมฮูรหรือทัศนะส่วนใหญ่(หมายถึงทัศนะของมัซฮับหะนะฟี, มัซฮับมาลิกี และมัซฮับหัมบะลี!) ...

หลักฐานของญุมฮูรก็คือหะดีษที่ว่า ... صَوْمُوا لِرُؤْيَيْهِ ...

แต่การตามการเห็นเดือนของต่างประเทศนั้น ญุมฮูรได้กำหนดเงื่อนไขในการตามไว้ 2 ประการคือ ...

1. ต้องมีบุคคลที่มีคุณธรรมจากประเทศที่เห็นเดือนอย่างน้อย 2 คน เป็น “พยาน” ยืนยันการเห็นเดือนในประเทศของตนต่อประเทศที่ไม่เห็น ...

ปัจจุบันนี้ การเป็นพยานยืนยันนั้นจะใช้วิธีการยุคไฮเทคเข้าช่วย เช่น ผู้ที่มีคุณธรรมจากประเทศที่เห็นเดือนอย่างน้อย 2 คนโทรศัพท์มายืนยันในฐานะพยาน ให้ถูกต้องตามหลักการเรื่องพยานการเห็นเดือน (ไม่ใช่แค่โทรฯมาแจ้งข่าวตามธรรมดา) ก็คงไม่มีปัญหา ...

เงื่อนไขข้อนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจะรับ(หรือไม่รับ)การเห็นเดือนที่ท่านนับยี่ได้วางเอาไว้ว่าต้องมีพยานยืนยันการเห็น ...

2. ผู้ที่จะตัดสินยอมรับหรือไม่ยอมรับการเห็นเดือนดังกล่าวก็คือ “ผู้นำ” ของมุสลิมในประเทศที่ไม่เห็นเดือน ...

ส่วนประชาชนทุกคนมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ตามเท่านั้น ...

เงื่อนไขข้อนี้ เพื่อให้การถือศีลอดและออกฮัจญ์เกิดเอกภาพสอดคล้องกับหะดีษที่ว่า .. “วันถือศีลอดของพวกท่านคือวันที่พวกท่าน (ส่วนใหญ่) ถือกัน”

(ดูข้อมูลจากหนังสืออัล-ฟิกฮ์ อะลล์มะฆาฮิบ อัล-ฮ์รอะบะฮ์, หนังสืออัล-มันฮัล, หนังสืออัลฟิฮฺสูล อิสลามีย์ เป็นต้น และคำอธิบายของนักวิชาการอื่นๆอีกจำนวนมาก) ...

ถาม (3). ตำแหน่งจุฬาราชมนตรี ถือเป็นผู้นำของมุสลิมในประเทศไทยหรือไม่? ...

ตอบ .. ใช่!.. เพราะตำแหน่งจุฬาราชมนตรี ได้ผ่านการคัดเลือกมาจากคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยทั้งประเทศก่อน แล้วจึงผ่านการลงพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว .. ดังกฎหมายรัฐธรรมนูญปีพ.ศ.2540 บทว่าด้วยพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามในประเทศไทย หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6, มาตรา 8 (3) และมาตรา 35(11) ...

ถาม (4). ถ้าผู้นำ - คือจุฬาราชมนตรี - ไม่ประกาศรับรองการเห็นเดือนต่างประเทศ แล้วมุสลิมแต่ละคนในประเทศของเราจะถือศีลอดหรือออกอีดตามการเห็นเดือนนั้นโดยอิสระ จะได้หรือไม่? ...

ตอบ .. ไม่ได้! .. เพราะการถือศีลอด-ออกอีดโดยอิสระถือเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งผู้นำและแตกแยกจากประชาชนส่วนใหญ่ อันเป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการอิสลามที่กำหนดว่า การถือศีลอดและออกอีด เป็นอิบาดะฮ์ที่ต้องมีเอกภาพ ดังหะดีษที่ว่า ...

الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ : “วันถือศีลอดคือวันที่พวกท่าน(ส่วนใหญ่)ถือศีลอดกัน”

นักวิชาการหะดีษทั้งอดีตและปัจจุบันจำนวนมากได้อธิบายหะดีษบทนี้ในลักษณะดังที่กล่าวมานี้ อาทิเช่นท่านอิหม่ามอะหมัด อิบนุหัมบัล ท่านอิบนุคัษมียะฮ์, ท่านอัศ-ศ็อนอานีย์, ท่านอบุลหะซัน อัช-ชินดี ท่านมุบาร็อกปูรีย์, ท่านเชคบินบาซ, ท่านอัล-อัลบานีย์, ท่านเชคอุษัยมิน, ท่านเชคเฟาซาน, ท่านเชคอัล-ญะบะรีนเป็นต้น .. รวมทั้งสิ่งที่มีรายงานมาจากการปฏิบัติกันในสมัยของท่านศาสดาเอง และรายงานจากท่านอุมัรฺ อิบนุลค็อฎฏอบ ร.ฎ. ที่กริ้วโกรธต่อผู้ที่เห็นเดือนในคืนสุดท้ายของ

เดือนรอมะฎอนแล้วรุ่งเช้าก็ออกอีดตามลำพังโดยไม่ผ่านผู้นำ (คือท่านอุมรฺเอง) ให้ประกาศรับรองก่อน ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่(ที่ไม่เห็นเดือน) ยังคงถือศีลอดกันอยู่ .. ดังการบันทึกของท่านอิบนุหุสม์ในหนังสือ อัล-มุหัลลา เล่มที่ 3 ส่วนที่ 6 หน้า 238 ...

ประเด็นการถือศีลอด-ออกอีด จึงไม่ใช่อยู่ที่ว่า มีประเทศอะไรบ้างในโลกที่เห็นเดือนในคืนดูเดือน, และ/หรือการเชื่อหรือไม่เชื่อในข่าวการเห็นเดือน, หรือการลงมติของบุคคลกลุ่มใด .. ดังความเข้าใจผิดๆของนักวิชาการในประเทศไทยบางท่าน ...

แต่ประเด็นการถือศีลอดและออกอีด จะอยู่ที่การตัดสินใจของผู้นำเพียงผู้เดียวว่าจะตามหรือไม่ตามการเห็นเดือนนั้น ...

หากผู้นำผิดพลาด ประชาชนที่ปฏิบัติตามผู้นำในเรื่องนี้ก็ไม่มีความผิดใดๆ ดังคำกล่าวของท่านอิบนุตุัยมียะฮ์ในหนังสือมััจญมา'อะอฺ อัล-พะตาวียฺ เล่มที่ 13 หน้า 112 โดยอ้างหลักฐานจากหะดีษบุคอรีฮ์ หะดีษที่ 694 ...

ถาม (5). หากมุสลิมคนใดหรือองค์กรมุสลิมใดในประเทศไทย ออกประกาศชักชวนให้ประชาชนถือศีลอด-ออกอีดตามการเห็นเดือนต่างประเทศโดยอิสระ อันเป็นการฝ่าฝืนและขัดแย้งกับคำประกาศของจุฬาราชมนตรี จะได้หรือไม่ ? ...

ตอบ.. ไม่ได้! เพราะถือเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับมุสลิมที่มีอิหม่ามทุกคนจะฝ่าฝืนคำสั่งที่ถูกต้องของผู้นำ ...

ผู้ใดและองค์กรใดที่มีพฤติกรรมดังกล่าว ถือว่าเป็นผู้ที่ชักนำให้ผู้อื่นหลงผิดอันเป็นเรื่องต้องห้าม และตนเองจะต้องรับบาปจากผลกระททำทั้งของตนเองและบาปของผู้ที่ปฏิบัติตามด้วย .. ดังหลักฐานจาก

หะดีษที่เสาะหะยะฮ์จำนวนมากในเรื่องนี้ ซึ่งถูกบันทึกโดยท่านบุคอรีฮ์, ท่านมุสลิม และผู้บันทึกท่านอื่นๆ ...

ถาม (6). ความหมายครอบคลุมกว้างๆของหะดีษบทที่ว่า صَوْمُوا لِرُؤَيْتِهِ ซึ่งญุมฮูร อธิบายว่าเป็น “คำสั่งใช้มุสลิมทั่วโลก” ดังที่กล่าวมาตอนต้น และนักวิชาการบางคนในประเทศไทยชอบนำมาอ้างแล้วขยายผลกันนั้น จะนำมาปฏิบัติได้ในกรณีใดบ้าง ? ...

ตอบ .. ตามรูปการณ์แล้ว หะดีษ صَوْمُوا لِرُؤَيْتِهِ นี้ สามารถนำมาปฏิบัติ (ให้สอดคล้องกับคำอธิบายของญุมฮูร) ได้ใน 2 กรณีคือ ...

1. ในกรณีมุสลิมซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม และไม่มีผู้นำมุสลิมอย่างเป็นทางการในประเทศนั้น และไม่มี การดูแลของ ประเทศนั้น ซึ่งเขาไม่เห็นเดือนและไม่สามารถรับรู้การเห็นเดือน ภายในประเทศของตนจากผู้เชื่อถือได้คนใด ...

ในกรณีดังกล่าวนี้ ก็อนุญาตให้เขาถือศีลอดและออกฮัจญ์ตามการเห็นเดือนของประเทศไหนก็ได้ในโลกที่เขาได้รับทราบการเห็นเดือนของประเทศนั้น ..

(ดูคำตอบของท่านเชคบินบาซในหนังสือ อัล-มาซฮูอะฮ์ อัช-ชัรอี ยะฮ์ เล่มที่ 2 หน้า 24 ...

2. ในกรณีของผู้ที่อยู่ในประเทศซึ่งมีผู้นำมุสลิมอยู่ ก็ให้เขาถือศีลอดหรือออกฮัจญ์ตามการเห็นเดือนต่างประเทศได้เมื่อมีเงื่อนไขครบ 2 ประการตามที่ญุมฮูรได้กำหนดไว้ ดังคำตอบในข้อที่ 2 ...

สรุปแล้ว แนวทางการปฏิบัติในเรื่องการถือศีลอด-ออกฮัจญ์ตาม “หะดีษทั้ง 3 บท” ดังการกำหนดของบรรดานักวิชาการ จึงมีดังต่อไปนี้

1. หะดีษ ... **صُومُوا لِرُؤْيَيْهِ** นำมาใช้ได้ในกรณีของคำถามที่ 2 และคำถามที่ 6 ...

2. หะดีษกูร็อยบ์ นำมาใช้ได้ในกรณีคำถามที่ 1 ...

3. หะดีษ ... **الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ** นำมาใช้ได้ในกรณีคำถามที่ 4 ...

4. และในกรณีคำถามที่ 5 นั้น ก็มีหลักฐานจากหะดีษเศาะหีษะฮ์จำนวนมากที่ได้สั่งกำชับให้มุสลิมทุกคนจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้นำอย่างเคร่งครัดในสิ่งที่ถูกต้อง และห้ามฝ่าฝืนผู้นำ トラบใดที่ไม่ถูกใช้ให้กระทำสิ่งที่ขัดต่อบทบัญญัติ ...

นี่คือบทสรุป! .. ส่วนรายละเอียดพร้อมด้วยหลักฐานทั้งหมดของคำตอบข้างต้น ผมจะนำมาเขียนในโอกาสต่อไป อินชาอัลลอฮ์ ...

อ. มะห์มูด (ปราโมทย์) ศรีอุทัย

14 สิงหาคม 2553 : 3 รอมะฎอน 1431